

Havaintoja

Nalle-tyyppisten nominien monikon genetiivin muodostus

SIRKKA KROMAN (Kööpenhamina)

Nyky-suomen sanakirjan luettelemien taituustyypin joukossa nominien tyyppi 9 *nalle* on monikon genetiivin muodostukseltaan ainoalaatuinen. Kun muissa tyypeissä on 1–7 hyväksyttävää monikon genetiivimuotoa, tässä tyyppissä esiintyy vain (*nallein*). Kaarisulkeet ovat sanakirjan merkintä, joka selittää muodon normaalityyliin kuulumattomaksi tai harvinaiseksi. Yleiskielen nykyisen normin mukaan se on kuitenkin tässä tyyppissä ainoa mahdollinen.

Nalle-tyyppi on sitä paitsi ainoa, jossa monikon genetiivi muodostetaan yksinomaan *in*-päätteellä. Muissa tyypeissä on ensisijaisena ja siis tavallisimpana *en* (*dentten*, *ten*) -päätteinen muoto, esimerkiksi *kalojen*, *koirien*, *valojen*, *lovien*, *ristien*, *hevosten*. Vokaalivartaloisten sanojen ensisijaisista muodoista vain *i*-vartalojen monikon genetiivi on yksikköpohjainen. *Risti* : *ristien* noudattaa kuitenkin näennäisesti samaa *en*-päätteistä mallia kuin *lovi* : *lovien*. Kielenpuhujat voi helposti tajuta vartalon *i*-vokaalin myös monikon tunnuksiksi. Pyrkimys monikon genetiivin monikkopohjaisuuteen, josta Heikki Paunonen mainitsee väitöskirjassaan (s. 19), ei sen vuoksi välttämättä ulotu *i*-vartaloihin. *Nalle*-tyyppi jää näin ainoaksi vokaalivartaloiseksi tyyppi, jossa monikon genetiivi on selvästi yksikköpohjainen.

Monet konsonanttivartalosta muodostetut *ten*-päätteiset monikon genetiivit, esimerkiksi *pienen*, *nuorten*, *hevosten*, jotka sanakirja mainitsee toissijaisina, kilpailevat käytännössä ensisijaisuudesta. Yksikkövirtalo ei niissäkään häiritse kielenpuhujan pyrkimystä monikkopohjaisuuteen, koska *ten*-päätteen ainekset tajutaan monikkoliksi.

Vokaalivartalosta muodostetut *in*-päätteiset monikon genetiivit ovat sitä vastoin selvästi yksikköpohjaisia. Kielen käytännössä ne eroavat tyylillisesti tavallisemmista *en*-päätteisistä muodoista. Vaikka *a*, *ä*-vartaloista muodostettuja *in*-päätteisiä monikon genetiivin muotoja, kuten *valliovarain*, *kielikurssiasiaain*, esiintyykin normaalityyliin, tavallinen yleiskielen käyttäjä tuskin niitäkään tuottaa puheessaan. Muista kuin *a*, *ä*-vartaloista muodostetut *in*-päätteiset muodot on merkitty Nyky-suomen sanakirjaankin harvinaisiksi. Niitä esiintyy vielä muutamissa tavalliseen kieleen kuuluvissa yhdyssanoissa kuten *pappeinkokous* ja *vankeinhoito*. Viimeksi mainitun käytössä tyyliero ilmenee heti siirryttäessä virasto-oloista esimerkiksi *vankien* kuljetukseen. Kokoavasti voinee sanoa, että kaikki *in*-päätteiset monikon genetiivin muodot ovat nykyään tyyliarvoltaan enemmän tai vähemmän tavallisesta yleiskielestä poikkeavia.

Äännehistoriallisesti on vokaalivartaloisten nominien *in*-päätteinen monikon genetiivi säännönmukainen vain *a*, *ä*-vartaloissa sanoissa. Tämä heijastuu vielä Nyky-suomen sanakirjan merkinnästä, jolla

muista vokaalivartaloista muodostetut monikon genetiivit *valoin, ristein, lovein, nallein* ilmoitetaan harvinaisiksi. Tämän mukaan *nallein* ei ole alkuperältään säännön mukainen muoto vaan sen on täytynyt syntyä analogisesti *a, ä*-vartaloisen mallin mukaan. Yleiskielen nykyinen tilanne on näin ollen kiintoisa: hyväksytyn normin mukaan *nalle*-tyyppisillä sanoilla on vain yksi monikon genetiivin muoto, *nallein*, joka on sekä harvinainen että alun perin kielessä vallinneiden äännelakien vastainen.

Mikä sitten olisi *nalle*-sanän äänne­laillisesti säännön mukainen monikon genetiivin muoto? *Nalle* on tuskin niin vanha sana suomen kielessä, että se on voinut toimia taivutustyyppin mallina ennen Nykysuomen sanakirjaan tuloaan. Tutkimassani kirjallisuudessa *nalle* esiintyy Lön­nrotin sanakirjassa (1880). Ruotsin kielessä, jossa sana esiintyy samanmuotoisena, sitä on vanhimman tiedon mukaan käyttänyt Spegel v. 1685. Otaksuttavasti *nalle* on niin uusi sana suomessa, että se on taipunut jonkin vanhemman taivutustyyppin tarjoaman mallin mukaan. Vanhimmat nykykieleen säilyneet tämän tyyppiset sanat ovat *nukke, kaase* ja *äite*, jotka ovat rippeitä alun perin yleisemmästä *ei*-vartalosta. *Nukke* näyttääkin aluksi olleen ehdolla taivutustyyppin mallisana­ksi Nykysuomen sanakirjan toimitusvaiheessa, sillä se esiintyy M. Airilan laatimassa suomen kielen nominien ja verbien taivutustyyppi­taulukossa (Vir. 1939 s. 258). Kielihistoriallisten selitysten perusteella *nukke*-sanän monikkovartalosta voi rekonstruoida monikon genetiivin muodon *nukkeiden > *nukkejen*. Yksikkövartalosta saadaan *nukkeiden > *nukkeen* ja siitä *a, ä*-vartaloisten sanojen mallin mukaan *nukkein*. Tämän perusteella *nalle*-sanän odotuksen mukainen monikkopohjainen monikon genetiivi olisi *nallejen*.

Nukke-sanän taivutus on sikäli poikkeuksellinen, että siinä hyväksytään yleiskielessäkin murteellisen *nukki*-sanän paradigmat­ista lainattu muoto *nukkien*. *Nukkein* on jäänyt paradigmassaan sen varjoon ja on merkitty Nykysuomen sanakirjaan harvinaiseksi. *Nukkejen*-muodon esiintymisestä mainitsee Heikki Paunonen väitöskirjassaan,

että tätä muotoa on tavattu paitsi Suoniemellä myös professori Terho Itkosen maininnan mukaan Keski-Uudellamaalla (Nurmi­järvi, Tuusula) ja että samaan tapaan näyttää hämäläismurteissa taipuvan myös *äite* 'äiti', esimerkiksi Punkalaitumella *äitejen* ~ *äiti'en* (s. 147). *Nukke*- ja *äite*-sanojen äänne­lailliseksi päättelemäni monikon genetiivin muotoja *nukkejen* ja *äitejen* on siis käytetty kansankielessä.

Tältä taustalta oli kiintoisaa tutkia, miten yleiskielen sääntö toimii käytännössä. Vastaako se nykyisen kielenpuhujan käsitystä ja kielitajua? Toimitin sen vuoksi v. 1979 kyselyn, jonka tarkoituksena oli saada vastaus kysymykseen, miten *nalle*-tyyppisten sanojen monikon genetiivi kuuluu nyky­kielen käytännössä.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan kyselyn kohteina olivat yliopisto- ja korkeakoulukaupungit, koska arvelin niiden maantieteellisen sijainnin takaavan riittävän hajonnan, joka antaisi suhteellisen kattavan kuvan nykykielen tilanteesta koko maassa. Yliopistokaupunkien vastaajamäärä, jota olen oheisessa tilastossa nimittänyt projekti­ryhmäksi, käsittää 253 opiskelijaa ja 161 peruskoulun 9. luokan oppilasta eli yhteensä 414 vastaajaa. Suurin osa vastauksista on saatu kirjeitse yliopistojen ja koulujen opettajien teettäminä. Lopullisena tavoitteena oli tilastomateriaalin laajentamiseksi kartuttaa vastaajien määrä tuhanteen. Näitä vastauksia kertyi sekä kirjeitse että keräys­matkoilta. Vastausten kokonaismääräksi tuli näin 1 044.

Kyselyä varten laatimassani lomakkeessa esitin kolmesta sanasta kysymyksen: Miten seuraavat sanat kuuluvat tavallisessa puheessasi? Kysymysten johdannoksi sepit­ettyjen lauseiden tarkoituksena oli johdat­taa vastaaja enempää miittimättä täydentämään kunkin kohdan viimeinen lause sopi­valla sananmuodolla, toisin sanoen an­nettujen sanojen *nukke, nalle, Kalle* monikon genetiivillä. Esimerkkisanojen määrän rajoitin kolmeen, koska toivoin kyselyn vaikuttavan pulmattomalta. Samasta systä rajoitin myös vastaajan henkilöä koskevat kysymykset mahdollisimman vähiin, vaikka

Havainnot

TAULUKKO 1: vastaajaryhmät ja vastaajien määrät.

Yliopistokaupunkien ryhmät eli ns. projektiryhmät

Helsingin yliopisto	132	Myllymäen yläaste, Vantaa	78
Turun yliopisto	29	Korson yläaste, Vantaa	60
Oulun yliopisto	16	Korson lukio, Vantaa	75
Jyväskylän yliopisto	18	Imatrankosken lukio, Imatra	98
Tampereen yliopisto	40	Riihimäen kauppaoppilaitos,	
Joensuun korkeakoulu	18	Riihimäki	93
Munkkivuoren peruskoulu, Helsinki	25	Martinsillan nuorisotalo, Turku	19
Juhana Herttuan koulu, Turku	30	Opettajat	21
Merikosken yläaste, Oulu	26	Eläkeläiset	28
Harjun yläaste, Jyväskylä	27	Suomen Lähetysseuran Lähetyskoti,	
Hatanpään peruskoulu, Tampere	28	Helsinki	72
Karsikon yläaste, Joensuu	25	Yksittäiset	86

Vastaajia kaikkiaan 1 044

sosiaalisten tekijöiden, esimerkiksi koulunkäynnin, vaikutus sananmuodon valintaan olisi ollut kiinnostava kysymys. Joissakin tapauksissa tällaista tietoa kertyi kysymättä, ja näin on saatu mm. opettajien ryhmä, joka ei kuitenkaan ole läheskään täydellinen. Esimerkiksi Oulun yliopiston ryhmässä ja epäilemättä myös Jyväskylän yliopiston ryhmässä on opettajia, vaikka määrästä ei ole tietoa.

Yliopistojen ja koulujen ulkopuolelta yritin kerätä muita ryhmiä, ja näin syntyivät Martinsillan nuorisotalon ryhmä, joka edustaa turkulaista varhaisnuorisoa, eläkeläisten ryhmä ja Suomen Lähetysseuran Lähetyskodin ryhmä, jossa on eri-ikäisiä ja eri puolilta maata kotoisin olevia vastaajia. Iältään vastaaja-aines jäi kuitenkin nuorisovoittoiseksi. Kyselyyn vastanneista 1 044 henkilöstä on 794 alle 25-vuotiaista, 174 on ikäryhmää 25—45 v, 53 ikäryhmää 46—65 v ja 23 on yli 66-vuotiaita.

Yliopistojen vastaajaryhmät ovat vahvasti naisvaltaisia: naisia on 180 ja miehiä 73. Koululaiset jakaantuvat sukupuoleltaan tasaisemmin: 472 peruskoululaisesta ja lukiolaisesta tyttöjä on 258 ja poikia 214. Koko vastaajamäärässä on 650 naista ja 394 miestä.

Vastausten tilastoinnissa olen keskittänyt vertailemaan toisiinsa kolmea vastaustyyppiä kustakin esimerkkisanasta. Ensimmäisenä on mainittu paradigmaattinen *in*-päätteinen muoto, toisena *nukkien* ja sen mallin mukai-

nen muoto muista esimerkkisanoista ja kolmantena *jen*-loppuinen muoto. Suurin osa saaduista vastauksista, 92—97 %, on edellä mainittuja kolmea tyyppiä.

Saaduista vastauksista voi todeta, etteivät monikon genetiivin *in*-päätteiset muodot ole suosittuja. Verrattaessa toisiinsa kokonais-tilaston ja alkuperäisen projektiryhmän tilaston prosenttilukuja voi lisäksi todeta, että tendenssi on pysynyt samana aineiston lisääntyessä. Suurempi vastaajamäärä on pikemminkin pienentänyt näiden muotojen osuutta. Käyttöprosentteihin (*nukkein* 6,5 %, *nallein* 13,7 %, *Kallein* 12,4 %) sisältyy lisäksi vastaajia, jotka ovat ilmaisseet, etteivät he todellisuudessa näitä muotoja käyttäisi puheessaan, vaikka tietävätkin ne oikeiksi.

Nukkien-muodon salliminen yleiskielessä on helpottanut tilannetta *nukke*-sanankohdalla. *Nukkien*-muodon käyttäjiä onkin runsas puolet kaikista vastaajista. Kaikki eivät kuitenkaan ole tyytyväisiä tähänkään muotoon. Yksi vastaajista huomauttaa, että *nukkien* on myös *nukka*-sanankohdan genetiivi, ja valitsee itse muodon *nukkejen*. *Nukkien*-muodon suhteellisen suuren suosion johdosta *jen*-muodon käyttäjiä on kuitenkin vähemmän *nukke*-sanasta (37,1 %) kuin muista esimerkkisanoista; niissä *jen*-loppuiset muodot ovat ehdottomasti yleisimmät (*nallejen* 61,5 %, *Kallejen* 69,3 %).

Nallien- ja *Kallien*-muotojen kannatusluvut (18,5 % ja 11,2 %) voivat osaksi johtua

Havaintoja

TAULUKKO 2: kokonaistilasto kolmen suosituimman sananmuodon käytöstä (vastaajamäärä 1 044).

			Vrt. »projektiryhmä» (414 vastaajaa):
<i>nukkein</i>	68	6,5 %	7,5 %
<i>nukkien</i>	560	53,6 %	56,8 %
<i>nukkejen</i>	387	37,1 %	33,6 %
muu vastaus	29	2,8 %	2,1 %
	1 044	100 %	100 %
<i>nallein</i>	143	13,7 %	16,4 %
<i>nallien</i>	193	18,5 %	15,7 %
<i>nallejen</i>	642	61,5 %	64,3 %
muu vastaus	66	6,3 %	3,6 %
	1 044	100 %	100 %
<i>Kallein</i>	129	12,4 %	14,7 %
<i>Kallien</i>	117	11,2 %	9,2 %
<i>Kallejen</i>	723	69,3 %	71,3 %
muu vastaus	75	7,2 %	4,8 %
	1 044	100 %	100 %
Valitut muodot ovat luontevia	501	48,0 %	48,5 %
eivät ole luontevia	467	44,7 %	42,7 %
muu vastaus	76	7,3 %	8,8 %
	1 044	100 %	100 %

kysymysten järjestyksestä, koska ensiksi annettu *nukkien*-vastaus on voinut jäädä seuraavien sanojen malliksi. Melkoinen osa *nukkien*-muodon käyttäjistä (28,6 %) on antanut sitä seuraavaan kysymykseen vastauksen *nallien*. Täysi sarja *nukkien*—*nallien*—*Kallien* esiintyy 91 vastaajalla eli 16,3 prosentilla *nukkien*-vastauksen antaneista.

Eri muotojen käyttö näyttää olevan melko vähän riippuvaista murrealueista. Tämä ilmenee jo yliopistokaupunkien vastauksista. Ennen kaikkea olisi voinut olettaa *in*-muotojen olevan tavallisempia länsikuin itämurteiden alueella, koska ne ovat alkujuuriltaan läntisiä. Turkulaisten ja tamperelaisten vastaukset eivät kuitenkaan tue tätä otaksumaa. Murrevoittoisimmassa turkulaisryhmässä Martinsillan nuorisolla ei ole yhtään *in*-muotoista vastausta.

Turun yliopiston ja turkulaisen peruskoulunkin *in*-muotoiset vastaukset ovat enintään kahden vastaajan varassa. Turun yliopiston ryhmä käsittää kahden kurssin, nimittäin lauseopin ja tyyllitaidon kurssin, osanottajat. Lauseopin kurssilta tuli kaksi *nallein*—*Kallein*-vastausta, tyyllitaidon kurssilta ei yhtään. Tyyllitaidon kurssilaisilla oli sitä vastoin 80 % *nallejen*—*Kallejen*-muotoja. Toisaalta *jen*-muodot näyttävät olevan yleisiä kaikkialla. Alhaisimmat *nallejen*-muodon osuudet ovat Oulusta ja Jyväskylän yliopistosta (50 %), mutta Jyväskylän koululaiset käyttävät tätä muotoa ahkerammin (74,1 %). *Kallejen*-muodon kannatus on vain Oulun yliopistossa näin alhainen (50 %). Saadut vastaukset eivät osoita mitään merkkiä entisestä monikon genetiivin murerajasta. Tätä käsitystä tukee R. E. Nirvin

Havaintoja

toteamus, ettei tällaista rajaa esiinny enää nykyproosamme edustajillakaan (Vir. 1945 s. 480).

Käytetyn muodon valintaan näyttää sitä vastoin vaikuttavan kaksi muuta tekijää. Toinen niistä on kieliopin harrastus. Koulusivistyksen vaikutusta normin mukaisten muotojen käyttöön on ottanut tutkittavaksi, mutta yleisvaikutelmaksi on jäänyt, ettei koulututkinnolla sinänsä ole niiden käyttöä lisäävää vaikutusta. Tällainen vaikutus on sitä vastoin ainakin jossain määrin suomen kielen ja muidenkin kielten harrastuksella.

Tärkein vaikuttaja on kuitenkin vastaajan ikä. Kun vertaa kaikkein nuorimpien 490 vastaajan eli peruskoululaisten, lukiolaisten ja Martinsillan nuorison *nallein*-muodon käyttöprosenttia vanhempiin ikäryhmiin, huomaa, että tämän muodon käyttäjien määrä kohoaa jyrkästi iän lisääntyessä. Nuorimmista sitä käyttää 6,1 %, 25—45-vuotiaista 26,4 % ja sitä vanhemmista 43,4 %. Vastaavasti *nallejen*-muodon käyttäjien määrä (66,5 % nuorimmista) vähenee 25 v täyttäneillä mutta pysyy sitten ennallaan (54 %). Näiden tulosten arvoa heikentää vanhempien vastaajien vähälukuisuus (174 25—45-vuotiasta ja 76 sitä vanhempaa). Tästä tendenssistä voi kuitenkin päätellä, että nämäkin luvut tulevat muuttumaan vastaisuudessa. Tapauhtuoko muutos siten, että *nallein*-muodon tyyliarvo kohoaa edelleen ja käyttö vähenee vastaavasti, vai siirtykö nykyisiä nuoria myöhemmin tämän muodon käyttäjiksi? Tämän tutkimuksen perusteella tuntuu siltä, ettei *nalle*-tyypissä ole niin vahvaa analogiamallia, että monikon genetiivin *in*-muoto siinäkään voi säilyä elävänä kielessä.

Näiden kahden tekijän, iän ja kieliharrastuksen, vaikutuksen huomaa vertaamalla yliopistokaupunkien tilastoa ikäryhmiin. Normin mukaisten muotojen käyttöprosentit lisääntyvät tavallisesti jo koulusta yliopistoon. Turussa lisäys ei ole suuri, *nallein*-muodon kohdalla 0,2 %, mutta kaikki opiskelijat ovatkin edelleen alle 25-vuotiaita. Oulun yliopiston ryhmässä, jossa *nallein*- ja *Kallein*-osuus on suurin (43,8 %), on saatujen tietojen mukaan kaksi kolmannesta valmiita

opettajia tai opettajaksi valmistuvia, minkä lisäksi 16 vastaajasta 13 on ikäluokkaa II (25—45 v). Tähän poikkeuksellisen suureen lukuun saattaa vaikuttaa myös murrepohja, koska *re(k)kein*, *keppein*-tyyppinen monikon genetiivi on yleinen juuri Oulun seudulla (Heikki Paunonen, Monikon genetiivin muodostus I s. 180). Seuraavaksi suurimmat *in*-muotojen osuudet ovat Helsingin yliopiston ryhmässä, jossa on sekä ikäluokkaan II (25—45 v) että III (46—65 v) kuuluvia opiskelijoita. Tässä ryhmässä on 20 vastaajaa, jotka eivät opiskele kieliä; heidän vastauksissaan *nukkein* saa 0 %, *nallein* 10 % ja *Kallein* 5 %. Heprean kurssin 29 vastaajan prosenttiluvut ovat sen sijaan: *nukkein* 27,6, *nallein* 37,9 ja *Kallein* 34,5 %. Lisäksi tämän kurssin osanottajista on 10/29 ikäluokkaa II.

Kyselyn tuottamat vastaukset osoittavat kaikkiaan, että yleiskielen normin mukaisen monikon genetiivimuodon käyttö on tässä taivutustyyppissä sangen vähäistä. Vain 4,9 % koko vastaajamäärästä on antanut vastauksenaan täyden *in*-muotoisen sarjan *nukkein*—*nallein*—*Kallein* ja 5,2 % normin hyväksymän sarjan *nukkien*—*nallein*—*Kallein*. Koko 1 044 henkilöä käsittävästä vastaajamäärästä 105 eli 10,1 % on näin ollen antanut vastauksenaan yhdistelmän, jossa kaikki muodot ovat yleiskieleen hyväksytyjä.

Edellä mainittuun verrattuna *jen*-loppuisten muotojen käytön yleisyys on ilmeinen. Täyden *jen*-sarjan *nukkejen*—*nallejen*—*Kallejen* on antanut 355 vastaajaa eli 34 %. Jos määrään lisätään *nukke*-paradigmaan hyväksytyin *nukkien*-muodon käyttäjät, näiden yhdistelmien määräksi tulee 596 eli 56,8 %. Jos äännelailliseksi päättelemäni *jen*-loppuinen muotokin hyväksyttäisiin yleiskieleen, osaisi 70,8 % kyselyyn vastanneista antaa täysin hyväksyttävän yhdistelmän.

Kyselylomakkeessa kysyttiin lopuksi vastaajan omaa mielipidettä hänen valitsemiansa muotojen luontevuudesta puheessa. Vastaukset kuvastavat tämän taivutustyyppin monikon genetiivin muodostuksessa vallitsevaa ristiriitaisuutta. Mikään muoto ei tyydytä kaikkia. Yleiskielen normin mukaisia muotoja käyttäneistä vain noin kolmannes sanoo niitä luonteviksi. *Nukkien* on näistä

muodoista tyydyttävien, mutta 53,4 % tämän muodon valinneista pitää sitäkin epäluontevana. Tyytymättömyydestä huolimatta vastaajat eivät kuitenkaan valitse tai löydä tilalle luontevalta tuntuva muotoa.

Nukkien-muodon muita suurempi suosio ei sitä paitsi ilmene kombinaatioissa, vaan *nukkien*—*nallein*—*Kallein*-yhdistelmää luontevana pitäviä on vieläpä vähemmän kuin *nukkein*—*nallein*—*Kallein*-sarjassa. *Nukkien*-muoto saa kuitenkin pienen lisän tilastolukuun vastaajilta, jotka pitävät *nukkien*-muotoa luontevana mutta *nallein*- ja *Kallein*-muotoa epäluontevana. *Nukkien*-muodon suosio nousee näin kombinaatioissa 38,9 %:iin ja *nallein*—*Kallein*-osuuden epäsuosio vastaavasti 66,7 %:iin. Sekamuotoisissa yhdistelmissä *nukkien* ei siis osoittautunut harvinaista *nukkein*-muotoa paremmaksi.

Nukkejen, *nallejen* ja *Kallejen* -muotojen käyttäjien tyytyväisyys valintaansa on edelliseen verrattuna huomattavan suuri. Koko *nukkejen*—*nallejen*—*Kallejen*-sarjan antaneista vastaajista 65,4 % ilmoittaa pitävänsä muotoja luontevina. Tilaston luvut vahvistavat kyselyn antamaa yleiskäsitystä, että *jen*-muotojen käyttäjillä on useimmin ollut vastaus valmiina ja että he myös ovat tajunneet vastauksensa aivan luonnollisiksi. Tällaisen nopean reaktion jälkeen on tosin joskus voinut esiintyä jarruttavaa empimistä, jonka päätteeksi vastaaja on saattanut kieltää valitsemiensa muotojen luontevuuden, aivan kuin varmuuden vuoksi.

Suorittamani kysely on yleensä herättänyt kiinnostusta, keskustelua ja kiivastakin väittelyä. Yksi kerääjistä kertoo kirjessään, että »palauttaessaan kaikki puhkesivat kummasti puhumaan, ikään kuin puolustautuakseen». Tämä vastaa omiakin kokemuksiani. Vastaajat ovat usein olleet epävarmoja ja vastaukset on annettu monisanaisesti selitellen ja puolustellen. Yleiskielen normin mukaiset vastaukset on yhtä usein jätetty sanoen: »Nämä ovat kyllä varmasti väärin.»

Kyselylomakkeisiin vastaajat ovat kirjoi-

telleet huomautuksia. Muutamat ovat kieltäytyneet vastaamasta johonkin kohtaan huomauttaen: »ei käytetä kyseisiä monikon genetiivejä», »*nalle*-karhujen: en sanoisi muuten, teennäistä sanoa *nallein*», »*nallein* on epänormaali, kieltäytyisin käyttämästä sitä», »en sanoisi niin (*Kalle*-kohtaan viitaten), vaihtaisin puheenaihetta!» Turkulainen opettaja, joka on antanut vastauksen *nukkein*—*nallein*—*Kallein*, lisää: »PS. Ikäisilläni vastaajilla [25—45 v] kirjallisuudesta, eritoten runoudesta tulleet mallit vaikuttavat.» Mielipiteekseen hän on merkinnyt, etteivät nämä muodot ole luontevia puheessa. Keuruulainen opiskelija toteaa käyttämänsä *nukkien*—*nallejen*—*Kallejen*-sarjan muodot luonteviksi huomauttaen: »Keuruulla puhutaan puhdasta suomea.»

Kyselyyn tulleet vastaukset vahvistavat ennen kaikkea, että *nalle*-tyypin monikon genetiivin muodostus on nykyään pulmallinen. Normin mukaisen muodon käyttäjiä on vähän, ja suurin osa heistäkin sanoo, ettei muoto tunnu luontevalta puheessa. *Nallein*-muotoon tyytymättömät sanovat sitä »teennäiseksi» ja »epänormaalkiksi». Suosituimpien *jen*-loppuisten muotojen käyttö on vähintään *nukke*-sanasta, jonka *in*-päätteiden muoto on ollut korvattavissa *nukkien*-muodolla. Muissa *nalle*-tyyppisissä sanoissa ei ole valinnan mahdollisuutta.

Nallejen-muotoa on käyttänyt 61,5 % ja *Kallejen*-muotoa 69,3 % vastaajista. Suurin osa näistä vastaajista pitää *jen*-loppuisia muotoja luontevina (*nukkejen* 64,6 %, *nallejen* 59,2 %, *Kallejen* 54,4 %). Toimittaja Heidi Kögäs kirjoittaa Helsingin Sanomissa 26. 6. 1979 käyttämänsä *jen*-muodon (*pellejen*) selitykseksi, että muoto oli hänen mielestään luonteva, koska se vastaa puhekielen ilmaisutapaa ja kyseisellä palstalla on nimenomaan pyritty helppoon ja konkreettiin kielenkäyttöön. Arvattavasti *nalle*-tyypin monikon genetiivin uudistus onkin tulossa näillä perusteiden puhekielestä.